

(materiał dla uczestników e-learningu)

Jak budować lepsze relacji z rodzicami dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu?

Warto, aby nauczyciel wychowania przedszkolnego zwracał szczególną uwagę na następujące aspekty budowania dobrej relacji z rodzicami.

Nauczycielu:

- Od pierwszych dni zadbaj o dobre kontakty z rodzicami– już od pierwszych spotkań (w czasie zajęć adaptacyjnych, od pierwszych dni pobytu dziecka w przedszkolu) bądź przyjazny rodzicom, rozmawiaj z nimi o tym, co ważne dla ich dziecka i słuchaj tego, co oni mają do powiedzenia; wtedy lepiej poznasz dziecko i jego rodzinę, łatwiej będzie Wam rozmawiać również o sytuacjach trudnych dotyczących dziecka.
- Odnosź się z szacunkiem do rodziców i wymagaj szacunku wobec siebie– rodzic ma prawo mieć swoje poglądy dotyczące wychowania i edukacji dziecka, inne niż Ty, ma prawo podjąć albo odmówić współpracy z Tobą czy informowania Cię o różnych faktach z życia dziecka; Ty – masz prawo przedstawić, dlaczego widzisz potrzebę wspierania dziecka w rozwoju, masz prawo dbać o poszanowanie Twojej osoby i norm, które obowiązują w Twoim przedszkolu i w Twojej grupie, w interesie dziecka jest, byście ustalili spójny system wspomagania jego rozwoju.
- Staraj się jak najlepiej poznać dziecko i jego rodzinę – rozmawiaj z rodzicami i z dzieckiem, obserwuj ich zachowanie w różnych sytuacjach, możesz wykorzystać ankiety dotyczące upodobań, przyzwyczajzeń dziecka, jego mocnych i słabych stron, ewentualnych problemów zdrowotnych i rozwojowych.
- Pozwól rodzicom poznać siebie, swoje oczekiwania, wymagania i wartości, o które dbasz w przedszkolu – bądź otwarta, precyzyjnie formułuj to, co chcesz przekazać rodzicom.
- Stwarzaj okazje do wspólnego działania rodziców, dzieci i nauczycieli – zorganizuj piknik rodzinny, wspólne ozdabianie sali przedszkolnej, zachęcaj rodziców do działań na rzecz dzieci (np. czytanie dzieciom bajek, opowiadanie o swojej pracy zawodowej).
- Pokazuj rodzicom, w jaki sposób pracujesz z dziećmi – informuj o realizowanych tematach dydaktycznych na przeznaczonej do tego tablicy, zapraszaj rodziców na zajęcia otwarte,

Jolanta Rafał-Łuniewska **Jak budować lepsze relacje z rodzicami dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu?**

eksponuj w dostępnym dla rodziców miejscu prace wykonane przez dzieci, zrób fotoreportaż z codziennych działań dzieci w przedszkolu.

- Organizuj zebrania, spotkania dla rodziców– na interesujące ich tematy, najlepiej prowadzone metodami aktywizującymi rodziców.

Budowanie klimatu zaufania i podejmowanie spójnych działań przez nauczycieli i rodziców służą dobru dziecka

Jak przygotować się do rozmowy z rodzicami na temat wspomagania ich dziecka?

- Pamiętaj, o czym chcesz rozmawiać z rodzicem (jaki jest cel Waszego spotkania)– będzie Ci łatwiej, jeśli przed spotkaniem przygotujesz sobie listę tematów, o których chcesz porozmawiać, pytań, które chcesz zadać (w jakich obszarach dziecko funkcjonuje lepiej, w jakich gorzej, jakiego typu zadania są dla dziecka trudne, w jakich sytuacjach przeżywa niepewność, lęk, a jakie sprawiają mu radość, jakich sytuacji unika, a do jakich dąży); dobrze jeśli swoje obserwacje masz usystematyzowane, zanotowane, jeśli możesz posłużyć się konkretnymi przykładami.
- Powiedz rodzicowi, dlaczego chcesz z nim rozmawiać – jak wcześniej wspomniałam, rodzic może przeżywać wiele emocji w oczekiwaniu na Waszą rozmowę, niekoniecznie sprzyjających współdziałaniu; jeśli wyjaśnisz, jaki jest cel Waszego spotkania, obniży się poziom jego niepokoju.
- Wybierz właściwy czas i miejsce sprzyjające rozmowie– i Ty, i rodzic lepiej będziecie się czuli, gdy będziecie mogli porozmawiać spokojnie, bez pośpiechu, w miejscu, w którym nikt nie będzie Wam przeszkadzał i które będzie zapewniało poczucie prywatności.
- Pilnuj czasu – staraj się rozmawiać o konkretach, ważne, by rozmowa wzbogaciła Waszą wiedzę o dziecku, ujednoliciła Wasze działania względem dziecka. Przedłużająca się rozmowa może powodować u Was zmęczenie, znudzenie, zniecierpliwienie, a te emocje nie sprzyjają porozumieniu.
- Zadbaj o partnerskie relacje między Tobą a rodzicem– pamiętaj o tym, że Ty i rodzic obserwujecie dziecko w różnych sytuacjach, macie o nim wiedzę, którą możecie się ze sobą podzielić, by mieć pełniejszy obraz funkcjonowania dziecka w różnych sytuacjach, oboje jesteście zainteresowani jak najlepszym wykorzystaniem potencjału dziecka; współdziałając – możecie lepiej wesprzeć je w rozwoju.

Jolanta Rafał-Łuniewska **Jak budować lepsze relacje z rodzicami dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu?**

- Nie pouczaj rodzica – nikt nie lubi czuć się mniej kompetentny.
- Mów dobrze o dziecku – zwłaszcza na początku rozmowy powiedz rodzicowi coś pozytywnego o dziecku (co mu się ostatnio udało, w czym sobie radzi, jakie są jego mocne strony), później również wspominaj o jego sukcesach i umiejętnościach, w ten sposób zmniejszysz niepokój rodzica, razem będziecie mogli wykorzystać te atuty dziecka przy planowaniu działań wspierających jego funkcjonowanie w innych obszarach.
- Rozmawiaj o dziecku, a nie o jego kolegach, nie porównuj dziecka z innymi – spotkaliście się, by rozmawiać o tym dziecku, poza tym Ciebie obowiązuje dyskrecja w sprawach Twoich wychowanków i ich sytuacji rodzinnej.
- Nie zostawiaj rodzica samego z problemem – analizując sfery aktywności dziecka, które powinny być objęte wspieraniem, podaj mu propozycje pomocy (zestaw zabaw i ćwiczeń, które będą sprzyjały rozwijaniu umiejętności objętych wspomaganiami, zachęć rodzica do aktywnego szukania innych propozycji zabaw, które będą zgodne z upodobaniami dziecka i jego rodziny).
- Korzystaj z kart obserwacji dzieci – przy pomocy kart obserwacji łatwiej Ci będzie uporządkować wiedzę na temat mocnych i słabych stron dziecka, karty obserwacji mogą też być pomocne przy planowaniu zadań do pracy w przedszkolu i w domu.
- Daj rodzicowi czas na pytania, komentarze, propozycje – dowiesz się, jak rodzic widzi problem dziecka, w jaki sposób jest gotowy pomóc swojemu dziecku, jest to również okazja do wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości czy różnic w patrzeniu na problem.
- Zanotuj Wasze ustalenia – w ten sposób podsumujesz spotkanie, podkreślisz znaczenie Waszych ustaleń, będziecie mogli się do nich odwołać w razie potrzeby .

Współdziałanie z rodzicami na zasadach partnerskich zwiększa szansę skutecznej pomocy dziecku

Jak rozmawiać, gdy współpraca z rodzicami nie układa się pomyślnie?

- Przede wszystkim warto pamiętać, że na relacje między rodzicem i nauczycielem wpływają różne czynniki, czasem niezależne od konkretnej sytuacji, na które nie zawsze mają oni wpływ. Na przykład rodzic, który ma kłopot z zaakceptowaniem niezgrabności ruchowej swojego dziecka, może mieć kłopot z przyjęciem od nauczyciela informacji o wpływie tej niezgrabności na funkcjonowanie dziecka w grupie. Może nie skorzystać z propozycji

diagnozy w poradni psychologiczno-pedagogicznej ani rehabilitacyjnej. Może bagatelizować lub negować istnienie problemu dziecka.

- Często nie jest to przejaw złej woli czy niedostatecznej troski o dziecko. Rodzic może mieć silne mechanizmy obronne przed zauważeniem rozbieżności między tym, jakie dziecko miałoby być, a tym, jakie dziecko jest naprawdę. Rodzic może unikać kontaktów z nauczycielem, bo sam miał, będąc dzieckiem, negatywne doświadczenia szkolne. Może reagować złością na nauczyciela. Przyczyn oporu rodzica przed współpracą z nauczycielem może być wiele. Ważne jest, by w takiej sytuacji nauczyciel nie obarczał się winą za niepowodzenia w komunikowaniu się z rodzicem.
- Bywa też, że nauczyciel nie czuje się na siłach aby rozmawiać z rodzicami – bo jest przemęczony, zniechęcony wcześniejszymi doświadczeniami w kontaktach z rodzicami, może jakiś rodzic przypomina nauczycielowi osobę, z którą miał trudne osobiste relacje i te doświadczenia blokują nawiązanie i podtrzymanie dobrych relacji z tym właśnie rodzicem. Jak się wtedy zachować? Dobrze, żebyś sama była świadoma swoich emocji związanych z „trudną relacją” z rodzicem, z czym Ty masz kłopot w tej relacji – możesz porozmawiać o tym z psychologiem czy z koleżankami z pracy – wspólnie łatwiej znaleźć przyczyny trudności i sposoby ich przezwyciężenia.
- Jeśli rodzic jest zdenerwowany w czasie rozmowy z Tobą, pozwól mu wyładować emocje, nie zrywaj z nim kontaktu wzrokowego, nie obrażaj się, nie broń się; uważnie słuchaj tego, co ma do powiedzenia, wtedy łatwiej Ci będzie dowiedzieć się czegoś istotnego; ważne jest zachowanie spokoju. Jeśli rodzic podważa Twoje kompetencje lub reguły obowiązujące w grupie, pamiętaj, że w przedszkolu, w grupie, którą prowadzisz, to Ty jesteś gospodarzem, Ty jesteś odpowiedzialny za wprowadzenie i przestrzeganie zasad i umów z dziećmi i rodzicami i masz prawo dbać o ich przestrzeganie.
- Niestety, nie zawsze można dojść do porozumienia, wtedy pozostaje Ci wspierać dziecko na tyle, na ile możesz jako pedagog, nie wchodząc w kompetencje rodzica i respektując jego uwagi, dotyczące jego dziecka. Możesz poprosić o wsparcie swojego dyrektora w rozwiązaniu sytuacji konfliktowej.

Każde dziecko zasługuje na to, by być wspierane przez dorosłych, którzy mu towarzyszą w rozwoju

Niektóre dzieci nieharmonijnie rozwijające się, przeżywające rozmaite sytuacje kryzysowe bądź dotknięte poważniejszymi problemami rozwojowymi, powinny być objęte usystematyzowanym wspieraniem rozwoju, opracowanym na podstawie współpracy nauczycieli i rodziców.

Obserwacje rodziców i nauczycieli, ich rozmowy na temat zachowania dziecka w domu i przedszkolu, poparte diagnozą psychologiczną, logopedyczną i/lub medyczną są cenne, a czasem po prostu

Jolanta Rafał-Łuniewska **Jak budować lepsze relacje z rodzicami dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przedszkolu?**

niezbędne dla opracowania właściwych form wspierania rozwoju dziecka (zabawy, ćwiczenia, sposoby spędzania czasu przez dziecko i z dzieckiem, oddziaływania wychowawcze). Od jakości współpracy dorosłych zależy jakość pomocy udzielanej dziecku.

Polecam nową publikację: Anny Zych [Efektywna obserwacja nauczycielska w przedszkolu w świetle diagnozy funkcjonalnej](#) (2019). Warszawa ORE

Literatura:

1. Czerwińska-Klemke E. *Rodzice w przedszkolu. Organizacja spotkań. Wskazówki do prowadzenia rozmów. Scenariusze zabaw i uroczystości 2012* Warszawa: Raabe
2. Kałużny A., Misztela M., *Czas na przedszkole czyli jak pomóc dziecku zaadoptować się w grupie przedszkolnej* (2012) Warszawa: Raabe
3. Skibska J., *Dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) w przedszkolu i szkole - zmiany systemowe*, [w:] I. Adamek, Z. Zbróg (red.), *Dziecko - uczeń a wczesna edukacja*(2011), Kraków.
4. Skibska J., *Różne wymiary integracji dziecka z wieloraką niepełnosprawnością*, [w:] D. Wolska, A. Mikrut (red.), *Edukacja i wsparcie osób ze złożoną niepełnosprawnością w biegu ich życia*(2014), Kraków
5. Smith D.D., *Pedagogika specjalna*,(2008), Warszawa